

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอโพธารามจังหวัดหนองคาย
Learning Management for Volunteer Spirit in the Core Subject of
Social Studies, Religion and Culture in the High School,
Phonphisai District, Nongkhai Province

พระมหาหัตถพร ปิยธมโม (คำเพชรดี)

PhramahaHattaporn Piyadhammo (Khampetdee)^๑

บุญเลิศ จิรภัทร์ Boonlert Chirapat^๒

สมชัย ศรีนोक Somchai Srinok^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอโพธารามจังหวัดหนองคายมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน ๒,๕๘๑ คนโดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและแบบลำดับขั้นโดยตารางของยามาเนจำนวน ๓๔๗ คนโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่า (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่า (ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าทีโดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้จำแนกตามระดับชั้นเรียนและขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมคิดวิเคราะห์และเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้เน้นกิจกรรมในการฝึกและปฏิบัติภาคสนามมีสื่อหรือเทคโนโลยีที่หลากหลายและทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือ

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้รู้เฉพาะทางในชุมชนเข้าร่วมส่งเสริมให้ความรู้การวัดผลและการประเมินผลครบคลุมทั้งด้านความรู้เจตคติจิตอาสาและการปฏิบัติและหลากหลายวิธีเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, พัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา, สารสังคัมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

Abstract

On the Learning Management for Volunteer Spirit in the Core Subject of Social Studies, Religion and Culture in the High School, Phonphisai District, Nongkhai Province in this thesis, there are the objectives to present the principle of instruction management the learning management for the volunteer spirit by using the mixed research. The populations were the 2,581 persons by the easy sampling and order with the table of Yamane that they were 347 persons. This research used the statistics, means, percentage, average and deviation of t-test. In this work, there were two groups of variable and the value test (ANOVA).

Findings were as follows:

1. It was properly at the high level in the overview in this research. In the five issues, they were properly at the high level.

2. The results of analyzing the data and comparing it on the learning management for the volunteer spirit were found that it was not the significant difference on the statistics at 0.05, because their sex was divided by testing the t-test value in the overview. Its result did not relate with the required synthesis. By analyzing the variation on the one way, the grades and the size of schools were found that its result was not the significant difference at 0.05, because it did not relate with the provided synthesis.

3. The suggestions on the methods to manage the instruction the learning management for the volunteer spirit would create the suitable contents with the units by emphasizing and applying them in the daily life. These would be integrated on the other subjects' cored groups and they have the opportunity in the participation of analysis and presenting the learning activities, because the teachers would have many activities and the practical fieldworks to instruct them by using the modern media and technology. The professional persons would be invited from different resources. The measure and valuation would always be designed and developed covering the attitude as the volunteer spirit and the plural methods in the contents of the subjects.

Keywords : Learning management, Volunteer Spirit in the Core Subject , Social Studies, Religion and Culture

บทนำ

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทำให้เกิดการเจริญเติบโตของเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะเมืองใหญ่ของจังหวัดและของภาค ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายคนเข้ามาในเมืองทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆ มากมายทั้งการจราจรติดขัด ปัญหาที่อยู่อาศัยแออัด ชุมชนแออัด ชุมชนใต้สะพาน ปัญหาการไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูลูก ทำให้เด็กขาดระเบียบวินัย ขาดความกตัญญู ขาดความรับผิดชอบ ปัญหาผู้สาว ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนในเมือง ปัญหาต่างๆ ของเด็กเยาวชนในเมือง ยังถูกกระตุ้นจากสื่อไร้พรมแดนผ่านอินเทอร์เน็ต CD เกมสื่อกอมพิวเตอร์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ รวมทั้งการขาดแบบอย่างจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ในการเป็นคนดีคนขยันทำงานรับผิดชอบงานที่ทำในหน้าที่ด้วยความเสียสละ การทำงานประกอบอาชีพสุจริตด้วยความซื่อสัตย์รับผิดชอบ และช่วยเหลือสังคมจนเป็นแบบอย่างและได้รับการยกย่องนับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากทุกส่วนในสังคม

การพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเน้นด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าทางสังคมทำให้เกิดการมุ่งเน้นด้านการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ และทำให้เกิดค่านิยมแก่บุคคลในสังคมทางด้านวัตถุอย่างมากจนกลายเป็นวัตถุนิยมที่มุ่งเน้นการแสวงหาวัตถุ และความสุขจากวัตถุจนเกิดการแข่งขันทางวัตถุ เพื่อแสดงควมมีฐานะที่สูงกว่าในสังคม และสังคมยอมรับผู้มีวัตถุมากกว่าฐานะทางเงินทองมากกว่า กระแสการใช้จ่ายในการบริโภคนิยม ทำให้มีค่าใช้จ่ายเกินตัวเกิดขึ้น และขยายไปในสังคม

กว้าง ทั้งในเมือง และชนบท จนประชาชนทุกกลุ่มเป็นหนี้สินกันมากมาย และมากขึ้นจนกลายเป็นเรื่องสำคัญในสังคมอีกเรื่องหนึ่ง การที่คนในสังคมเมืองมีความเร่งรีบในการดำเนินชีวิต และการทำงาน ทำให้การใช้ชีวิตของคนเมืองมีการเข้าวัดน้อยลง และคนไทยห่างไกลศาสนามากขึ้น เกิดปัญหาด้านคุณธรรมมากขึ้น รวมถึงปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๔ : ๑)

คุณภาพผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และสังคมศึกษา ผลการทดสอบความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๔๓-๒๕๔๗ ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถทางภาษา ความสามารถทางการคิดคำนวณและความสามารถเชิงวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถทั้งสามด้านในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙ โดยสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนเฉลี่ยในวิชาหลัก ๕ วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทั้ง ๒ ปี ยกเว้นภาษาไทยปี ๒๕๔๙ มีคะแนนเฉลี่ย ๕๐.๓๓ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑ : ๒๕-๒๖)

การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนมีปัญญา มีความรับผิดชอบต่อในงานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานด้วยความเพียรพยายาม ด้วยความตั้งใจ และให้งานสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายตามเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นงานในความรับผิดชอบ

ของตัวผู้เรียนเอง ความรับผิดชอบที่ตรงตามเวลาที่นัดหมายกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม การทำงานของโรงเรียน การทำงานบ้านที่พ่อแม่มอบหมาย ความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จตามที่ตกลงกับเพื่อน ตามที่ตกลงกับพ่อแม่ และตามที่ตกลงกับครู ความรับผิดชอบในการทำงานในการทำกิจกรรม แม้งานและกิจกรรมที่ทำได้ยากและมีอุปสรรคก็พยายามหาวิธีทำงาน และวิธีทำกิจกรรม ตลอดจนวิธีแก้ปัญหาจนงานและกิจกรรมสำเร็จตามที่ต้องการทั้งจากการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จากการแก้ปัญหาพร้อมกันในกลุ่มของนักเรียน และจากการปรึกษาครู และผู้ที่เป็นกัลยาณมิตร การพัฒนาผู้เรียนนั้นสามารถจัดทำได้หลายวิธี ทั้งกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนในกลุ่มสาระและการบูรณาการหลักธรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนที่หลากหลายและการออกแบบการวัดและ

ประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๒ : ๔๗)

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสาของผู้เรียนเป็นตัวแปรต้น และคุณลักษณะผู้เรียนด้านจิตอาสาเป็นตัวแปรตาม

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๑) ประชากร เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย จำนวน ๒,๕๘๑ คน ๒) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้ขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน ๓๔๗ คน จากนั้นจึงทำการสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการเทียบสัดส่วน (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, ๒๕๔๔ : ๑๙๙) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาและจัดเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

๑) การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย เป็นแบบสอบถามในการสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ใช้เอกสารการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย โดยจำแนกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ๒) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ๔) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, ๒๕๔๕ : ๑๐๓) โดยมีช่วงค่าเฉลี่ยการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ แปลว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ แปลว่า มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ แปลว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ แปลว่า น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ แปลว่า น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๒) การทดสอบเครื่องมือ นำเครื่องมือแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ๕ ท่าน และนำเครื่องมือแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการหาค่า IOC (Item - Objective Congruency Index) (สมจิตร แก้วนาค, ๒๕๔๑ : ๑๕๘) แล้วนำเครื่องมือแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปหาความเชื่อมั่นหรือทดสอบเครื่องมือ (Try out) ของแบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด

โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item - Objective Congruence Index : IOC) ให้ได้ค่ามากกว่า ๐.๐๕ ขึ้นไปทุกข้อ โดยมีการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่บุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) (สิน พันธุ์พินิจ, ๒๕๔๗ : ๑๙๑) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการประมวลผลแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาอยู่ในระดับใด การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในปัจจุบันพื้นฐานที่ต่างกัน มีผลเป็นอย่างไร และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาเป็นอย่างไร โดยแปลผลข้อมูลค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เถลถายการพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้ ได้แก่ นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดทำเป็นตาราง ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าการวิเคราะห์ทางสถิติ t (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๕. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ โปรแกรม สำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้ ๑) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ๒) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรายข้อ ๓) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย พบว่า

โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๕ ด้าน โดยมี ๓ อันดับแรกที่เด่นชัด ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ส่วนด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมเนื้อหาในรายวิชาด้านจิตอาสา ที่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต ข้อเนื้อหาในรายวิชาด้านจิตอาสา มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และข้อรายวิชาด้านจิตอาสา มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่วนข้อที่นักเรียนมีทัศนคติน้อยที่สุด คือ ข้อเนื้อหาในรายวิชาด้านจิตอาสาสามารถบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดี เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๓. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อนักเรียนสามารถสืบค้นแหล่งข้อมูลด้านจิตอาสาที่หลากหลาย ข้อนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตอาสา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้านจิตอาสาเข้ากับโลกสมัยใหม่และสามารถนำไป

ประยุกต์ได้ ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการบูรณาการกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้านจิตอาสาอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๔. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อสถานศึกษามีสื่อธรรมชาติที่เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ข้อสถานศึกษามีแหล่งจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และหนังสือตำรา เอกสาร ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีสื่อหรือเทคโนโลยี อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม และเอื้อเพื่อในการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๕. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อการจัดการเรียนการสอนมีการแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสาแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ ข้อมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน และข้อการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาการคิด ได้อภิปรายซักถาม และแสดงความคิดเห็น ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการจัดการเรียนการสอน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือ

ผู้รู้ในชุมชนเข้าร่วมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้และทักษะในการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๖. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้าน จิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ด้านการวัด และการประเมินผล พบว่า นักเรียนมีทัศนคติอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ แต่ที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่มีวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม กับเนื้อหาวิชาที่สอน ข้อมีการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ จิตอาสา และการปฏิบัติ และมีการนำผล ประเมินมาปรับเปลี่ยนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ส่วนข้อที่นักเรียน มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการวัดและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเรียน การสอนในแต่ละครั้ง เมื่อพิจารณาโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก

๗. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัด หนองคาย ทั้ง ๕ ด้าน จำแนกตามเพศ โดยการ ทดสอบค่าที (t-test) โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน

๘. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา ในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอ โพธาราม จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม ระดับชั้นเรียนและขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance ANOVA) สรุปได้ดังนี้

๑) จำแนกตามระดับชั้นเรียน ทั้ง ๕ ด้าน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน ยกเว้น ด้านการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕

๒) จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดย ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้ง ๕ ด้าน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๙. ข้อเสนอแนะแนวทาง สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา เนื้อหาควรมีความเหมาะสม กระชับ สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน ทันสมัย และ มี การบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

๒) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วม คิด วิเคราะห์ และเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นกิจกรรม ในการฝึกและปฏิบัติภาคสนาม เพื่อให้เกิด จิตสำนึกในการมีจิตอาสา และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาควรมีสื่อหรือเทคโนโลยีที่ หลากหลาย และทันสมัย เหมาะสมในการ จัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจใน เนื้อหาสาระและควรมีแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

๔) ด้านการจัดการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือ ผู้รู้เฉพาะทางในชุมชนเข้าร่วมส่งเสริมให้ความรู้ และฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติม ควรสอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

๕) ด้านการวัดและการประเมินผล ข้อเสนอแนะคือ การวัดผลและการประเมินผล ควรครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ เจตคติ จิตอาสา และการปฏิบัติ และหลากหลายวิธีเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสมควรนำมาอภิปรายผล ซึ่งเป็นการอภิปรายผลทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ทั้ง ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมเนื้อหาในรายวิชาด้านจิตอาสา ที่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต เนื้อหาในรายวิชาด้านจิตอาสา มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และรายวิชาด้านจิตอาสา มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรกานต์ จังหาร (๒๕๔๗) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้สรุปผลไว้ดังนี้ ๑) ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมครู เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ๙ ขั้นตอน ดังนี้คือศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง กำหนดหรือทบทวนวิสัยทัศน์ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนกำหนดสัดส่วนการจัดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับช่วงชั้นกำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ในแต่ละปี วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นรายปีหรือรายภาคจัดทำคาออธิบายรายวิชา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ๒) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมครูเป็นการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง

กระบวนการทัศน์การปฏิรูปการศึกษา กับหลักสูตรสถานศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับบุคลากรครูผู้สอนคือ การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมครูประกอบด้วย ๕ หน่วยเวลาอบรม ๕ วัน ผลการเรียนรู้ประจำหน่วยคือ เข้าใจการปฏิรูปหลักสูตรกับการปฏิรูปการศึกษา กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา ได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเตรียมการพัฒนาและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียน ๓) ก่อนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ยังไม่เคยทำหลักสูตรสถานศึกษามาก่อน จึงเป็นการเพิ่มภาระงานให้บุคลากร และเป็นเรื่องยุ่งยากที่บุคลากรจะทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะขาดความรู้ในการจัดทำหลักสูตร ผลการประเมินหลัง ประชุมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการ พัฒนาระดับมากทุกรายการ

๒. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนสามารถสืบค้นแหล่งข้อมูลด้านจิตอาสาที่หลากหลาย นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านจิตอาสา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้านจิตอาสาเข้ากับโลกสมัยใหม่ และสามารถนำไปประยุกต์ได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของจิตรวลัย ศรีแสงฉาย (๒๕๔๕ : ๒๑) ได้กล่าวสรุปไว้ในเรื่องจิตอาสา พัฒนาชนบทกรณีศึกษา : กลุ่มอาสาพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล ไว้ดังนี้คือ จิตอาสาว่าเป็นความสมัครใจ เต็มใจ ตั้งใจทำและเสียสละทั้งร่างกายและแรงใจหรือทรัพย์สิน ในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น

๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติที่

เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีแหล่งการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และหนังสือ ตำรา เอกสาร ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ ส่องสว่าง (๒๕๔๙ : ๔-๑๒) ได้กล่าวไว้ในเรื่องสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา ได้สรุปไว้ดังนี้คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาหมายถึงสื่อการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมที่ผลิตขึ้นสำหรับการเรียนการสอนและการฝึกอบรมในรูปของแผ่นแม่เหล็กการ์ด ความจำแผ่นซีดีแผ่นวีซีดีหรือฮาร์ดดิสก์และเผยแพร่โดยอาศัยช่องทางการสื่อสารของระบบสื่อสารดิจิทัล ซึ่งเป็นระบบการสื่อสาร มีความสำคัญในด้านความจำเป็นต่อการศึกษาต่อการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและการทำให้สมบูรณ์กับสถานการณ์และเวลา

๔. ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนมีการแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสาแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาการคิด ได้อภิปรายซักถาม และแสดงความ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกาญจน์ รัตนวิจิตร (๒๕๕๕) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษา เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ๑) หลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ประกอบด้วยหลักการของหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสาระของหลักสูตรการวัดและประเมินผลหลักสูตรส่วนการจัดทาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาใช้

หลักการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งเน้นการปฏิบัติระหว่างการปฏิบัติงาน

๕. ด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ จิตอาสา และการปฏิบัติ และมีการนำผลประเมินมาปรับเปลี่ยนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐา จรวงษ์ (๒๕๕๖) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาผลที่เกิดกับครูทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเจตคติและความสามารถในการใช้กลยุทธ์การสอนพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และผลที่เกิดกับนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) หลักสูตรควรมีเนื้อหาควรมีความเหมาะสมกระชับ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทันสมัย และมีการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

๒) กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วม คิด วิเคราะห์ และเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมในการฝึกและปฏิบัติภาคสนาม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีจิตอาสา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓) สื่อการเรียนการสอนสถานศึกษาควรมีสื่อหรือเทคโนโลยีที่หลากหลาย และทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระและควรมีแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

๔) การจัดการเรียนการสอนควรมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้รู้เฉพาะทางในชุมชนเข้าร่วมส่งเสริมให้ความรู้ และฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติม และให้สอดคล้องกับความถนัด ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

๕) การประเมินหรือการวัดผลการวัดผล และการประเมินผลควรครอบคลุม ทั้งด้าน

ความรู้เจตคติ จิตอาสา และการปฏิบัติ และหลากหลายวิธีเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

๒) ควรศึกษาปัญหาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา

๓) ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสาโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (๒๕๕๕). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย Arithmetic Mean. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรัฐา จรวงษ์. (๒๕๕๖). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัทกาญจน์ รัตนวิจิตร. (๒๕๕๕). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษา เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเลิศ ส่องสว่าง. (๒๕๕๙). “สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ ๑๐. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชิต ฤทธิจรูณ. (๒๕๕๔). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : แฮ็ส ออฟ เดอะมีส์.
- สมจิตร์ แก้วนาค. (๒๕๕๓). การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๕๔). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๙. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๕). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (องค์การมหาชน).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๒). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิน พันธุ์พินิจ. (๒๕๕๗). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกานต์ จังหาร. (๒๕๕๗). การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.